MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

DISCIPLINA DE EXAMEN:
LIMBA ȘI LITERATURA TURCĂ MATERNĂ

2015

PREZENTARE

Prezenta programă creionează cadrul teoretic şi practic indispensabil pentru desfăşurarea învăţământului în limba turcă maternă. Reperul său esenţial este ideea consolidării şi actualizării permanente, sistematice a cunoştinţelor fundamentale de limba şi literatura turcă, vehiculate în procesul didactic şi cuprinse în programele de profil ale şcolilor şi liceelor din România. Ea se adresează profesorilor care au absolvit învăţământul superior de specialitate forma de lungă durată/Bologhnia I/Bologhnia II. Actuala programă vizează competenţe abordabile din perspective cognitive, procedural – aplicative şi atitudinale, propunând, în conformitate cu planul-cadru al învăţământului de specialitate şi cu curriculumul naţional, o paletă tematică în acord cu cerinţele moderne şi venind în întâmpinarea eforturilor de reformare a învăţământului românesc. Examenul urmăreşte testarea competenţei profesionale, a gradului de acurateţe în însuşirea conţinuturilor specifice obiectelor de studiu implicate şi a metalimbajului aferent, a capacităţii de operare cu cunoştinţele teoretice şi practice dobândite în perioada formaţiei universitare, a interesului şi efortului de aprofundare şi corelare continuă a acestora cu noile evoluţii lingvistice şi literare, a flexibilităţii şi posibilităţilor de adaptare la nivelul de cunoştinţe şi la resursele de asimilare ale fiecărei colectivităţi de elevi, prin utilizarea metodologilor de lucru diferenţiate.

Tematica şi bibliografia precizată mai jos are în vedere indicarea principalelor repere de studiu supuse atenţiei candidatului, a unor teme adecvate domeniului; sunt, deopotrivă, abordate aspecte teoretice şi aspecte aplicativ - practice. Mai mult, unele dintre temele enunţate vizează capacitatea de conexare a didacticii specialităţii cu cerinţele psiho-pedagogice specifice diverselor vârste şcolare, precum şi activitatea extracurriculară, activităţile de consiliere şi orientare şcolară, profesională.

Competenţe generale:

1. Capacitatea de a opera cu concepte fundamentale din domeniul de specialitate - limbă şi comunicare în limba turcă maternă şi din aria disciplinelor psihopedagogice, în diverse contexte;
2. Capacitatea de a sintetiza aspecte esenţiale ale unei teme propuse, pe baza unei bibliografii selective;
3. Capacitatea de a compara critic puncte de vedere pe o temă dată;
4. Capacitatea de a formula un punct de vedere personal.

Competenţe specifice:

1.1. Înţelegerea corectă a conceptelor fundamentale din domeniul de specialitate - limbă şi comunicare în limba turcă maternă şi din aria disciplinelor psihopedagogice;
1.2. Utilizarea adecvată a conceptelor fundamentale de limbă şi comunicare în limba turcă maternă precum şi a celor psihopedagogice;
1.3. Aplicarea conceptelor teretice în diverse contexte situaţionale propuse de programa şcolară;
1.4. Valorizarea relaţionării corecte a conceptelor însuşite care să conducă la reglarea (dezvoltarea/ ameliorarea) procesului instructiv –educativ în vederea formării la elevi de competenţe cheie.
2.1. Prelucrarea conţinuturilor prin analiza componentelor structurale şi de limbaj specifice genurilor şi speciilor literare, în acord cu normele gramaticale şi relaţiile de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului;
2.2. Producerea unui mesaj nuanţat prin utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate şi la mijloacele de îmbogăţire a vocabularului;
2.3. Identificarea unor jaloane sintetice şi sistematizate de prezentare a conţinuturilor adecvate unei teme date;
3.1. Identificarea şi compararea punctelor de vedere convergente şi/sau divergente dintr-o perspectivă obiectivă;
3.2. Identificarea, organizarea comparativă şi prezentarea prin extrapolări a unui punct de vedere;
4.1. Elaborarea contextuală, persuasivă, judicioasă, obiectivă a unei interpretări în baza corelaţiilor intra-/interdisciplinare;
4.2. Producerea unui punct de vedere personal, argumentat.

Tematica.

A. Limba turcă

Fonetică şi fonologie

Fonemele vocalice şi consonantice ale limbii turce.
Clasificarea şi descrierea lor.
Armonia vocalică şi armonia consonantică.
Accidente fonetice generale.
Schimbări fonetice combinatorii ale vocalelor şi consoanelor. Structura silabei.
Accentul şi intonaţia.

Vocabular

Vocabularul fundamental şi masa vocabularului.
Sensul propriu, sensul figurat, sensul auxiliar.
Relaţii semantice între cuvinte (sinonime, antonime, omonime).
Formarea cuvintelor, compunerea (tipurile de compunere); derivarea; sufixele derivative denominale şi deverbale; sufixele nominale (substantivale, adjectivale, adveriale); sufixele verbale.

Morfologie: Părţile de vorbire.

Substantivul, categoriile fundamentale ale substantivului (genul, numărul, apartenenţa, cazul, declinarea, determinarea).
Adjectivul: categoriile de adjective (calificative, pronominal-determinative, numeral- determinative); adjectivele de întărire; gradele de comparaţie; adjectivizarea.
Numeralul (cardinal, ordinal, distributiv, fracţionar, nedeterminat).
Pronumele (personal, demonstrativ, reflexiv, interogativ, interogativ-relativ, negativ, nedefinit, generalizator); declinarea pronumelor; pronominalizarea.
Verbul: formele verbale personale - predicative; verbe tranzitive şi intranzitive; formele verbului (afirmativă, negativă, posibilitativă, imposibilitativă); diateza (activă, pasivă, reflexivă, reciprocă, factitivă); aspectul verbului; formele perifrastice ale verbului; modurile şi timpurile verbale; conjugarea; verbele compuse; formele verbele nepersonale (participiile); numele verbale; adjectivele verbale; gerunziile.
Adverbul: clasificarea semantică a adverbelor (de calitate, de cantitate, cantitativ-circumstanţiale, circumstanţiale, atributive, predicative); gradele de comparaţie ale adverbelor; adverbializarea.
Postpoziţiile şi numele postpoziţionale. Cuvinte şi particule modale (interogative, negative, exclamative, deictice, limitative, intensive, supozitive, comparative, posibilitative, necesitative). *Conjuncţia:* coordonatoare (copulativă, disjunctivă, adversativă, concluzivă), subordonatoare; cuvinte şi locuţiuni conjuncţionale subordonatoare.
Interjecţia şi onomatopeea.

Sintaxa: Mijloacele de exprimare a relaţiilor sintactice în limba turcă.
Sintaxa propoziţiei: clasificarea propoziţiilor; părţile propoziţiei; ordinea cuvintelor în propoziţie.
Sintaxa frazei: propoziţii principale, propoziţii regente, propoziţii subordonate.
Coordonarea şi tipurile de propoziţii coordonate.
Subordonarea şi procedeele de subordonare a propoziţiilor; subordonarea paratactică şi hipotactică.

Vorbirea directă şi indirectă.

Bibliografie orientativă
Banguoğlu, Tahsin, *Türkçenin Grameri,* İstanbul, 1990.
Baubec, Agiemin, *Limba turcă,* Bucureşti, 1972 (1975).
Baubec, Agiemin, Baubec Geafer, Deniz, *Limba turcă fără profesor,* Bucureşti, 1995.
Baubec Agiemin, Limba turcă practică, Constanţa, 2012.
Emin Emel, Curs practice de limba turcă, Constanţa, 2008.
Dizdaroglu, Hikmet, *Tiimcebilgisi,* Ankara, 1976.
Ediskun, Haydar, *Yeni TiirkDilbilgisi,* İstanbul, 1963.
Hengirmen, Mehmet, *Yabancılar için Tiirkçe Dilbilgisi,* Ankara, 1999.
Hengirmen, Mehmet, Türkçe Dilbilgisi, Ankara, 2005.
Güneş Sezai, Türk Dili Bilgisi, Izmir, 1997.
Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi,* İstanbul, 1972.
Gencan, T. N., *Dilbilgisi,* Ankara, 1971[2].
Lewis, G. L., *Turkish Grammar,* Oxford, 1975.

B. Literatura turcă
Literatură populară- genuri şi specii;
Literatura turcă preislamică; particularităţi formale şi de conţinut, genuri predilecte;
Personalitatea literară a lui Mahmut Kaşgarî; importanţa operei *Divânii Lugât-it-Tiirk*
Kutadgu Bilig de Yusuf Hâs Hâcip şi cartea sa de învăţătură, în context Islamic;
Direcţii de evoluţie şi particularităţi ale literaturii devoţionale de orientare sufită;
Ahmed Yesevî şi poemele sale misionare;
Yunus Emre, fondatorul literaturii anatoliene de expresie turcă;
Hatâyî şi Pîr Sultan Abdâl - exponenţi ai curentului *Bektâşî-Alevî;*
Fuzulî - exponent emblematic al culturii otomane din secolul al XVI-lea;
Bâkî şi viziunea sa artistică, în contextul literaturii clasice otomane;

Personalitatea literară a lui Nâbî; trăsăturile distinctive ale poeziei sale;
Nedîm, reprezentant emblematic al *„epocii lalelei";*
Tanzimat-ul şi semnificaţia sa în istoria social-politică şi literară a Turciei. Reprezentanţi: Ziya Paşa, Namık Kemal, Şinasi;
Curentul literar *Fecri Ati Topluluğu* şi reprezentantul său: Ahmet Haşim;
Curentul literar *Edebiyat Cedide* şi reprezentanţii săi: Tevfik Fikret,Halit Ziya Uşaklıgil;.
Millî Edebiyat şi exponenţii săi: Mehmet Emin Yurdakul, Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp;
Curentul *Bağımsızlar* şi reprezentaanţii săi: Mehmet Akif Ersoy, Yahiya Kemal Beyatlı;
Milli Mücadele Dönemi: Nusret Zorlutuna, Yahiya Kemal, Halide Edip Adivar - personalitate exemplară, reformatoare a mentalităţii sociale în anii cruciali ai Republicii;
Cumhuriyet Dönemi: până la 1940: Faruk Nafiz Çamlıbel, Ahmet Kutsi Tecer, Necip Fazıl Kısakürek, Reşat Nuri Güntekin.
Reşat Nuri Güntekin în conştiinţa literară a Turciei modern- ponderea romanului de tip popular în ansamblul operei sale;.
Son Dönem : Ahmet Muhip Dranas, Orhan Veli Kanık, Cahit Tarancı, Sait Faik Abasîyanık, Peyami Safa, Yaşar Kemal, Necati Cumalı, Yusuf Ziya Ortaç, Mehmet Kaplan;
Orhan Pamuk şi romanul turc contemporan - direcţii şi perspective.

Bibliografie

Besim Atalay, Divanü Lugat-it-Türk Tercümesi, vol. 1,2,3,4, Ankara, 1985
Ahmed-i Yesevi, *Dîvân-i Hikmet'ten Seçmeler,* Ankara, 199,1.
Aktaş, Şerif, *Yakup Kadri Karaosmanoglu,* Ankara, 1987.
Arzık, Nimet, *Anthologie de la poesie turque, Xle-XXe siecles,* Paris, 1968.
Baubec, Agiemin, Geafer Baubec, Deniz-Kanier, *Tiirk Dili Metinleri Antolojisi,* Bucureşti, 1993.
*** *Dede Korkut Kitabı (ed.:* Suat Hisarcı), İstanbul, 1962.
*** *Dede Korkut.* Povestiri (traducere, adaptare, prefaţă, notă asupra ediţiei şi glosar; în colaborare cu Nermin Yusuf), Bucureşti: Paideia, 2002.
Demirel, Hamide, *The Poet Fuzûlî,* Ankara, 1991.
Dinescu-Szekely, Viorica, *Antologie de texte literare turceşti (secolul alXX-lea),* Bucureşti, 1974.
Dinescu-Szekely, Viorica, *Romanul turc (perioada modernă),* Bucureşti, 1978.
Dino, Guzine, *La genese du roman turc au XIXsiecle,* Paris, 1973.
Emil, Birol, *Reşat Nuri Giintekin,* Ankara, 1989.
Encinün, İnci, *Halide Edip Adıvar,* Ankara, 1986.
Gokpınarlı, Abdülbâki (ed.), *Tiirk Tasavvuf Şiiri Antolojisi,* İstanbul, 1972.
İnalcık, Halil, *Imperiul Otoman: epoca clasică, 1300-1600,* Bucureşti, 1993.
Kabaklı, Ahmet, *TiirkEdebiyatı,* I-III, İstanbul, 1973 (ed. a III-a).
Kocatürk, Vasfi Mahir, *Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara, 1964.
Durali Yılmaz, Roman Sanatı ve Toplum, Istanbul, 1996.
Sevgi Gökdemir, Ayvaz Gökdemir, Yardımcı Edebiyat Kitabı, cilt 1, 2, Istanbul.
Rauf Mutluay, 100 Soruda Türk Edebiyatı, Istanbul , 1970.
Belkis Zincirkiran, Metinlerle Edebiyat Bilgisi, Izmir, 1974.
Mehmet Kaplan, Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar, Istanbul, 1997.
Ahmet Hamdi Tanpınar, 19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Istanbul, 1997.
Mahir Ünlü, Ömer Özcan, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı, Istanbul, 1988.
Köprülü, Mehmed Fuad, *Türk Edebiyatı Tarihi,* İstanbul, 1981.
Munteanu, Luminiţa, *Literatura turcă de inspiraţie sufită,* Bucureşti, 2001.
Munteanu, Luminiţa, Grigore, George, *Călăuza dervişului. Din mistica islamică.* Bucureşti, 2001.
*** *Philologiae Turcicae Fundamenta,* II, Wiesbaden, 1960.
[Yunus Emre] *Yunus Emre Divânı,* Ankara, 1989.
Yunus Emre, *Güldeste -poemele iubirii,* Bucureşti, 1991.

C. Metodica predării limbii şi literaturii turce materne

- Principii ale proiectării didactice;
- Metode şi teorii de învăţare - predare – evaluare a limbii şi literaturii turce materne;
  Metodele de predare ale legilor fonetice fundamentale ale limbii turce. Metodica predării limbii turce la clasele cu predare în limba turcă maternă. Metode de predare şi fixare a noţiunilor gramaticale fundamentale; tipuri de exerciţii. îmbogăţirea vocabularului, însuşirea limbajului specific, dezvoltarea capacităţii de comunicare. Metodele de însuşire a regulilor şi normelor de exprimare corectă în limba turcă; logica comunicării în limba turcă actuală. Metode şi procedee utilizate în procesul de predare, învăţare, evaluare a noţiunilor literare. Metode specifice de dezvoltare a discernământului critic, a gândirii critice independente, a imaginaţiei şi sensibilităţii artistice; educaţia etica şi estetică în cadrul orelor de literatură.
- Strategii şi tehnici de predare şi exersare a vocabularului, a structurilor gramaticale şi a deprinderilor de limbă şi comunicare;

- Modalităţi de predare a limbii şi literaturii turce materne la nivel preşcolar, primar, gimnazial şi liceal şi, de asemenea, la nivelul fiecărei clase;
- Strategii şi alternative de predare sistemică a limbii turce pe componentele: pronunţie, vocabular, gramatică, discurs ;
- Abordări în predarea comunicativă : principii şi tipuri de activităţi ;
- Specificul predării literaturii – interpretare de text şi redactare a unei compuneri/ eseu literar ;
- Activităţi de învăţare şi folosire a limbii turce literare pentru comunicare;
- Abordări sistematizate de integrare a deprinderilor lingvistice în cadrul orelor de limbă şi literatură turcă ca limbă maternă ;
- Matricea de evaluare;
- Testul, tipuri de teste, corectarea erorilor şi modalităţi de evaluare;
- Metode şi tehnici de evaluare a randamentului şcolar;
- Proiect work – modalităţi de lucru în întocmirea unui portofoliu; evaluarea alternativă ;
- Modalităţi de predare a culturii şi civilizaţiei – importanţa înţelegerii contextului şi valorilor culturale.

BIBLIOGRAFIE:

Cristea, Sorin (1998). Dicţionar de termeni pedagogici, EDP, Bucureşti;
Bernat, S.E. (2003). Tehnica învăţării eficiente, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
Sion, Graţiela (2003). Psihologia vârstelor, Ed. Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti;
Stelle, J., Meredith, K. şi Temple, C. (1998). Învăţarea prin cooperare, Ghidul nr. V, Proiectul „ Lectura şi scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice", Universitatea Bucureşti;
Şchiopu, Ursula, (1997). Dicţionar de psihologie, Ed. Babel, Bucureşti;
Şchiopu, Ursula ; Verza, Emil. (1998). Psihologia vârstelor – ciclurile vieţii. EDP, Bucureşti ;
http://artico.md/index.php/suport-informational/pentru-cadre-didactice/521-personalitatea-cadrului-didactic-articolul „Personalitatea cadrului didactic - esenţa măiestriei pedagogice";
Türkçe Öğretimi Yazıları, Murat Özbay, Öncü Kitap, Ankara, 2010.
Türkçe Öğretimi Kaynakçası, Murat Özbay, Öncü Kitap, Ankara, 2008
Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Becerisinin Geliştirilmesi, Murat Özbay, Ankara, 2005.
Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi, Murat Özbay,Akçağ Yayınları, Ankara, 2005
Kâzım Nami Duru, Türkçeyi Nasıl Öğretmeli ?, (Hazl. Doç. Dr. Murat ÖZBAY), Kül Sanat Yayıncılık, Ankara, 2004
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı, MEB, Murat Özbay, Ankara, 2012
Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I, Murat Özbay, Öncü Kitap, Ankara, 2007.
Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II, Murat Özbay, Öncü Kitap, Ankara, 2006.
Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi, Murat Özbay, Öncü Kitap, Ankara, 2009
Yazma Eğitimi, Pegem Akademi, Murat Özbay, Ankara, 2011.